

Maria FILIPIAK

HARMONIE ŚWIATA

Papieże Jan Paweł II, Benedykt XVI i Franciszek o przejawach harmonii
w przyrodzie, sztuce i rzeczywistości społecznej
Bibliografia wypowiedzi z lat 1978-2024

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978) ss. 477	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
II (1979) [t. 1], ss. 1729	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
II (1979) t. 2, ss. 157	XV (1992) t. 1, ss. 2147
III (1980) t. 1, ss. 1983	XV (1992) t. 2, ss. 1119
III (1980) t. 2, ss. 1869	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
V (1982) t. 1, ss. 1376	XVII (1994) t. 2, ss. 1281
V (1982) t. 2, ss. 2497	XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
V (1982) t. 3, ss. 1751	XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
VI (1983) t. 1, ss. 1730	XIX (1996) t. 1, ss. 1798
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XIX (1996) t. 2, ss. 1206
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XX (1997) t. 1, ss. 1799
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XX (1997) t. 2, ss. 1230
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XXI (1998) t. 1, ss. 1669
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XXI (1998) t. 2, ss. 1483
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XXII (1999) t. 1, ss. 1660
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XXII (1999) t. 2, ss. 1396
X (1987) t. 1, ss. 1482	XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
X (1987) t. 2, ss. 2582	XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
X (1987) t. 3, ss. 1812	XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XI (1988) t. 1, ss. 1073	XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XI (1988) t. 2, ss. 2625	XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XI (1988) t. 3, ss. 1405	XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XI (1988) t. 4, ss. 2317	XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XII (1989) t. 1, ss. 1945	XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XII (1989) t. 2, ss. 1783	XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XIII (1990) t. 1, ss. 1885	XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XIII (1990) t. 2, ss. 1888	XXVIII (2005), ss. 333

IB – *Insegnamenti di Benedetto XVI* [Città del Vaticano]

I(2005) ss. 1326	V(2009) t. 1, ss. 1439
II(2006) t. 1, ss. 1008	V(2009) t. 2, ss. 980
II(2006) t. 2, ss. 1065	VI(2010) t. 1, ss. 1166
III(2007) t. 1, ss. 1405	VI(2010) t. 2, ss. 1390
III(2007) t. 2, ss. 1065	VII(2011) t. 1, ss. 1072
IV(2008) t. 1, ss. 1280	VIII(2012) t. 1, ss. 960
IV(2008) t. 2, ss. 1099	VIII(2012) t. 2, ss. 952
	IX(2013), ss. 336

IF – *Insegnamenti di Francesco* [Città del Vaticano]

- I (2013) t. 1, ss. 592
 I (2013) t. 2, ss. 983
 II (2014) t. 1, ss. 938
 II (2014) t. 2, ss. 949

- NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań–Warszawa 1987, ss. 220
 NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793
 NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753
 NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań–Warszawa 1985, ss. 875
 NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań–Warszawa 1986, ss. 924
 NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611
 NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572
 NP V, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877
 NP V, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004
 NP VI, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852
 NP VI, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686
 NP VII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924
 NP VII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 827
 NP VIII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076
 NP VIII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856
 NP IX – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IX (1986) t. 1, Poznań 2005, ss. 999

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1980 –

AP 3 – Anioł Pański z Papieżem Janem Pawłem II, Città del Vaticano 1989, ss. 395

JAN PAWEŁ II

1978

1. *Zobowiązanie wobec prawdy, świętości i przyjaźni* (Przemówienie do członków Włoskiej Akcji Katolickiej, 30 XII), NP I, s. 207-210; toż: *Impegno per la verità, la santità e l'amicizia*, IGP I, s. 446-452.

1979

2. *Harmonijne współżycie – narzędziem postępu obywatelskiego* (Przemówienie do Rady Regionu Lacjum, 20 I), NP II, 1, s. 39-41; toż: *L'armoniosa convivenza, strumento di progresso civile*, IGP II, 1, s. 87-89.

3. *Dzieło sztuki w swojej inspiracji jest religijne* (Przemówienie po koncercie Krzysztofa Pendereckiego, 9 II), NP II, 1, s. 145-146; toż: *L'opera d'arte è, nella sua ispirazione, religiosa*, IGP II, 1, s. 369-371.

4. „*Wyśpiewujcie zawsze radość!*” (Przemówienie do chóru dell'Antoniano, 14 V), NP II, 1, s. 485; toż: *Cantate sempre la gioia!*, IGP II, [1], s. 1119-1120.

5. *Jedność duchowa chrześcijańskiej Europy* (Homilia podczas Mszy św., Gniezno, 3 VI), NP II, 1, s. 606-611; toż: *L'unità spirituale dell'Europa cristiana*, IGP II, 1, s. 1399-1406.

6. *Piękno radości, piękno miłości* (Audycja generalna, 25 VII), NP II, 2, s. 40-42; toż: *La bellezza della gioia, la bellezza dell'amore*, IGP II, 2, s. 82-86.

7. *W miłości lśni piękno chrześcijaństwa* (Przemówienie do uczestników pielgrzymki Stowarzyszenia „Nasza Rodzina”, 24 IX), NP II, 2, s. 178-179; toż: *Nella carità rifulge la bellezza del cristianesimo*, IGP II, 2, s. 361-363.

8. *Pełne szacunku pozdrowienie dla wszystkich artystów kraju* (Przemówienie po koncercie wykonanym przez Chicago Symphony Orchestra, 5 X), NP II, 2, s. 323; toż: *Il rispettoso saluto a tutti gli artisti della terra*, IGP II, 2, s. 650.

9. *Głęboka harmonia łączy prawdy naukowe z prawdami wiary* (Wspomnienie Alberta Einsteina w setną rocznicę urodzin, 10 XI), NP II, 2, s. 529-533; toż: *L'armonia profonda che lega le verità della scienza e le verità della fede*, IGP II, 2, s. 1107-1120.

10. *Bardziej niż inni jesteście powołani, aby być twórcami jedności* (Przemówienie do wspólnoty ormiańsko-katolickiej, 29 XI), NP II, 2, s. 609-610; toż: *Siete chiamati più degli altri ad essere artefici dell'unità*, IGP II, 2, s. 1272-1273.

1980

11. *Pokój, zgoda i solidarność dla Nikaragui* (Przemówienie do członków Rady Rządzącej Nikaragui, 3 III), NP III, 1, s. 212-213; toż: *Pace, concordia e solidarietà nel futuro del Nicaragua*, IGP III, 1, s. 508-510.

12. *Jedność moralna i duchowa wszystkich narodów Europy* (Orędzie do opata na Monte Cassino, 21 III), NP III, 1, s. 274-275; toż: *L'unità morale e spirituale di tutti i popoli dell'Europa*, IGP III, 1, s. 664-666.

13. „*Piękno na to jest, by zachwycalo do pracy*” (Homilia podczas Mszy św. w Lissieux, 2 VI), NP III, 1, s. 738-741; toż: *In comunione con le sofferenze di Cristo santa Teresa ci ha rivelato la realtà del Vangelo*, IGP III, 1, s. 1658-1664.

14. *Muzyka sakralna – wyrazem chrześcijańskiego dziedzictwa kulturalnego* (Przemówienie do Stowarzyszenia Świętej Cecylii, 21 IX), NP III, 2, s. 366-369; toż: *La musica sacra espressione del patrimonio culturale cristiano*, IGP III, 2, s. 696-701.

15. *Inauguracja wystawy „Cud Stworzenia”* (Przemówienie do członków organizacji im. Karola Wielkiego, 23 IX), NP III, 2, s. 374-375; toż: *Inaugurata la mostra „A Mirror of Creation”*, IGP III, 2, s. 711-712.

16. *Jedność Europy w szerszej perspektywie* (Przemówienie do dziennikarzy europejskich, 25 X), NP III, 2, s. 521-523; toż: *L'unità europea in un orizzonte più vasto*, IGP III, 2, s. 981-984.

1981

17. *Angażować się dla pełnego i harmonijnego wzrostu człowieka w mieście* (Przemówienie do członków Rady Kapitołińskiej, 19 I), NP IV, 1, s. 58-59; toż: *Impegnarsi per l'integrale ed armoniosa crescita dell'uomo nella città*, IGP IV, 1, s. 117-120.

18. *Znaczenie muzyki kościelnej w służbie liturgii* (Przemówienie do Chóru Papieskiego, 18 IV), NP IV, 1, s. 462-463; toż: *Importanza della musica sacra nel servizio della liturgia*, IGP IV, 1, s. 964-966.

19. *Artysta jest pośrednikiem między Ewangelią i życiem* (Przemówienie do uczestników Włoskiego Krajowego Zjazdu Twórców Sztuki Sakralnej, 27 IV), NP IV, 1, s. 505-508; toż: *L'artista è mediatore tra il Vangelo e la vita*, IGP IV, 1, s. 1052-1056.

20. *Zmartwychwstały jest wzorem ofiarnej miłości* (Przemówienie do orkiestry młodzieżowej ze Wspólnoty Europejskiej, 30 IV), NP IV, 1, s. 517-518; toż: *Il risorto è modello dell'amore che si sacrifica*, IGP IV, 1, s. 1079-1081.

21. *Życie zgodne z nauką Chrystusa oznacza powołanie do świętości* (Homilia podczas Mszy św. z okazji wizyty w parafii św. Wawrzyńca, 1 XI), NP IV, 2, s. 228-230; toż: *Vivere gli insegnamenti di Cristo significa vocazione alla santità*, IGP IV, 2, s. 531-535.

22. *Owieczna droga muzyki kościelnej* (Przemówienie po koncercie na cześć Ojca Świętego, 17 X), NP IV, 2, s. 188-189; toż: *Il cammino secolare della musica sacra*, IGP IV, 2, s. 449-450.

1982

23. *Coimbra to świętość i piękno, historia i życie* (Przemówienie powitalne, Coimbra, 15 V), NP V, 1, s. 735; toż: *Coimbra è santità e bellezza, storia e vita*, IGP V, 2, s. 1686-1689.

24. *Koncert muzyki symfonicznej młodych artystów europejskich dla Papieża* (10 VIII), NP V, 2, s. 258-259; toż: *Giovani artisti europei offrono al Papa un concerto di musica sinfonica*, IGP V, 3, s. 202-203.

25. *Poszanowanie wolności oraz wartości duchowych w każdej kulturze* (Przemówienie do uczestników Międzynarodowej Konferencji Stowarzyszeń Autorów i Kom-

pozytorów, 8 X), NP V, 2, s. 523-524; toż: *Rispetto della libertà: salvaguardia dei valori umani e spirituali di ogni cultura*, IGP V, 3, s. 738-740.

26. *Niech Bóg zachowa harmonijne współżycie, wzajemny szacunek i dobro wszystkich Hiszpanów* (Przemówienie podczas spotkania z parą królewską i przedstawicielami Rządu Hiszpanii, 2 XI), NP V, 2, s. 665-666; toż: *Dio preservi l'armonica convivenza, il reciproco rispetto e il bene di tutti gli spagnoli*, IGP V, 3, s. 1058-1060.

27. *Stała zgodność z wymaganiami wypływającymi z miejscowych rzeczywistości* (Przemówienie podczas spotkania z wykładowcami uniwersytetu, Palermo, 20 XI), NP V, 2, s. 820-823; toż: *Costante sintonia con le esigenze emergenti dalle realtà locali*, IGP V, 3, s. 1354-1358.

1983

28. *Świat kultury i sztuki jest powołany do budowania człowieka* (Przemówienie po koncercie w „La Scala”, 21 V), NP VI, 1, s. 623-626; toż: *Il mondo della cultura e dell'arte è chiamato a costruire l'uomo*, IGP VI, 1, s. 1321-1325.

29. *To misterium przekazuje prawdy wieczne* (Przemówienie do grupy artystów teatralnych Festiwalu w Salzburgu, 3 IX), NP VI, 2, s. 155-156; toż: *La sacra rappresentazione trasmette le verità eterne*, IGP VI, 2, s. 350-351.

30. *Spotykamy się ze sobą w pytaniu o człowieka* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami świata nauki i sztuki, 12 IX), NP VI, 2, s. 217-220; toż: *La natura e l'arte conducono al mistero di Dio*, IGP VI, 2, s. 491-497.

31. *Muzyka sakralna niech będzie prawdziwą sztuką* (Homilia podczas Mszy św. dla Stowarzyszenia św. Cecylii, 25 IX), NP VI, 2, s. 283-286; toż: *La musica sacra sia vera arte e ispiri devozione e raccoglimento*, IGP VI, 2, s. 640-644.

32. *Porozumienie narodowe jest możliwe w wolnym i zjednoczonym Libanie* (Nadzieje Ojca Świętego na pokojowe rozwiązanie kryzysu w Libanie, 13 X), NP VI, 2, s. 344-346; toż: *L'intesa nazionale è possibile in un Libano libero ed unito*, IGP VI, 2, s. 759-764.

33. *Koncert orkiestry włoskiego radia na cześć Papieża* (Przemówienie po koncercie, 21 X), NP VI, 2, s. 377-378; toż: *Concerto della RAI in onore del Papa*, IGP VI, 2, s. 830-831.

1984

34. *Błogosławiony Fra Angelico – sztuka jako droga doskonałości* (Homilia podczas Mszy św. z okazji obchodów Roku Świętego obchodzonego przez artystów, 18 II), NP VII, 1, s. 194-198; toż: *L'Angelico proclamato patrono degli artisti*, IGP VII, 1, s. 429-436.

35. *Pieśń nad pieśniami* (Audiencja generalna, 30 V), NP VII, 1, s. 713-716; toż: *Proseguimento della catechesi sul segno sacramentale del matrimonio*, IGP VII, 1, s. 1560-1568.

36. *Święta Cecylia świadkiem dla nowych pokoleń* (Homilia podczas Mszy św. w bazylice św. Cecylii in Trastevere, 22 XI), NP VII, 2, s. 633-635; toż: *Santa Cecilia testimone per le nuove generazioni*, IGP VII, 2, s. 1271-1275.

37. *Pluralizm, który buduje jedność* (Przemówienie do kardynałów i Kurii Rzymskiej, 21 XII), ORpol. 5(1984) nr 11-12, s. 1, 5; toż: *Il carisma di Pietro: servire l'universale unità vegliando, difendendo l'autenticità del Vangelo*, IGP VII, 2, s. 1621-1634.

1985

38. *Religijny wymiar sztuki* (Homilia podczas Mszy św. dla artystów, Bruksela, 20 V), NP VIII, 1, s. 805-810; toż: *Un mondo senza arte difficilmente si può aprire alla fede e all'amore*, IGP VIII, 1, s. 1560-1569.

39. *Niech mowa sztuki będzie echem boskiego Logosu* (Przemówienie podczas spotkania ze światem sztuki i kultury, Wenecja, 16 VI), NP VIII, 1, s. 972-975; toż: *L'arte rivelatrice di trascendenza e palestra di più alta umanità*, IGP VIII, 1, s. 1876-1880.

40. *Muzyka, jako wyraz wolności i prawdziwej wspólnoty, pomaga przewyciężyć dyskryminację i bariery* (List do mons. Domenico Bartolucci, 6 VIII), NP VIII, 2, s. 96-98; toż: *La musica espressione di libertà e di vera comunione aiuta a superare discriminazioni e barriere*, IGP VIII, 2, s. 209-212.

41. *Natchnienie i zgorzenie* (Homilia podczas Mszy św. dla kongresu „Scholae cantorum”, 29 IX), NP VIII, s. 406-409; toż: *La sacra musica deve esprimere la verità del mistero di Cristo* IGP VIII, 2, s. 794-801.

42. *Świętość* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 1 XI), NP VIII, 2, s. 602; toż: *Nella santità la base dell'autentico rinnovamento*, IGP VIII, 2, s. 1163-1164.

43. *Doceniać dawną spuściznę muzyczną tworząc nowe formy zdolne wyrazić sacrum* (Przemówienie podczas inauguracji nowej siedziby Instytutu Muzyki Sakralnej, 21 XI), NP VIII, 2, s. 691-693; toż: *Valorizzare l'antico patrimonio musicale con forme nuove capaci di esprimere il sacro*, IGP VIII, 2, s. 1340-1343.

1986

44. *Talent jest darem Bożym* (Przemówienie do Katolickiego Związku Artystów Włoskich, 1 III), NP IX, 1, s. 285-287; toż: *Il talento dell'arte è dono di Dio*, IGP IX, 1, s. 565-568.

45. *Chrześcijańska tożsamość Europy* (Homilia podczas Mszy św., Rawenna, 11 V), ORpol. 7(1986) nr 5, s. 17; toż: *Le forze morali per una rifondazione dell'Europa*, IGP IX, 1, s. 1373-1380.

46. *Wezwanie do poszukiwania jedności Europy* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 11 V), NP IX, 1, s. 698-699; toż: „*Maria non cesserà di pregare per noi: Signore, conservaci l'eredità dei padri...*”, IGP IX, 1, s. 1381-1382.

47. *Muzyka wezwaniem do rozważania piękna* (Przemówienie do zespołu filharmonii z Cannobio, 17 V), NP IX, 1, s. 736-737; toż: *Arte musicale: un appello a meditare la bellezza*, IGP IX, 1, s. 1455-1456.

48. *Muzyka: wyrazem wspólnoty między narodami i kulturami* (Przemówienie do artystów, Genua, 19 VI), NP IX, 1, s. 921-922; toż: *La musica: strumento di comunione tra i popoli e le culture*, IGP IX, 1, s. 1857-1859.

49. *L'arte alleata preziosa della fede* [Sztuka cennym sprzymierzeńcem wiary] (Przemówienie do Międzynarodowego Kongresu Artystów Chrześcijańskich, 14 X), IGP IX, 2, s. 1024-1028.

50. *Miłujcie prawdę, miłość, wolność i piękno* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 26 X), AP3, s. 139-145; toż: *Giovani: a salvarvi sarà la lotta coraggiosa contro la logica spietata dell'accaparramento*, IGP IX, 2, s. 1215-1222.

1987

51. *Muzyka łączy ludzi i uszlachetnia* (Audycja dla Akademickiego chóru z Zagrzebia, 17 I), ORpol. 8(1987) nr 1, s. 4; toż: *La musica avvicina gli uomini ai valori dello spirito*, IGP X, 1, s. 127-128.

52. *Powszechne kapłaństwo* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 8 III), ORpol. 8(1987) nr 3, s. 13; toż: *L'armonia tra sacerdozio comune e sacerdozio ministeriale fattore indispensabile del genuino progresso pastorale*, IGP X, 1, s. 541-545.

53. *Spraw, by drogi Chile były drogami pokoju i zgody* (Akt powierzenia Matce Bożej Chile, Maipù, 3 IV), ORpol. 8(1987) nr 4, s. 21; toż: *„Percorra sempre il Cile sentieri di pace e di concordia”*, IGP X, 1, s. 992-994.

54. *Trzeba, abyście trwali i pomagali trwać innym* (Przemówienie podczas spotkania ze światem kultury i sztuki, Kościół św. Krzyża, Warszawa, 13 VI), ORpol. 8(1987) nr 5 bis, s. 15-16; toż: *Dalla cultura e dall'etica scaturiscono un'economia ed un lavoro degni dell'uomo*, IGP X, 2, s. 2214-2220.

1988

55. *Maryja natchnieniem muzyki* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 1 I), ORpol. 9(1988) nr 1, s. 19-20; toż: *Dal mattino della vita fino al tramonto si levi nel canto l'invocazione a Maria*, IGP XI, 1, s. 9-10.

56. *Akatyst w łączności z Kościołami Wschodu i Zachodu* (Homilia podczas Mszy św., 25 III), ORpol. 9(1988) nr 3-4, s. 16-17; toż: *„Questo poderoso e dolcissimo inno Akáthistos sia la profezia di una umanità nuova”*, IGP XI, 1, s. 752-757.

57. *Ażeby ziemia nie zamieniła się w pustynię* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami świata nauki i sztuki, 26 VI), ORpol. 9(1988) nr 8, s. 22; toż: *Non si può ridurre la terra ad un deserto! Il bene e l'amore salveranno il mondo*, IGP XI, 2, s. 2201-2207.

58. *Muzyka jest wyrazem Bożego piękna* (Przemówienie po koncercie symfonicznym, 3 XII), ORpol. 9(1988) nr 12, s. 3; toż: *L'arte della musica: espressione di Dio*, IGP XI, 4, s. 1722-1723.

59. *La musica, più delle altre arti, ci parla di cose sante e divine* [Muzyka bardziej niż inne dziedziny sztuki mówi o sprawach świętych i Bożych] (Przemówienie do chóru „Harmonici Cantores”, 23 XII), IGP XI, 4, s. 1920-1921.

60. Encyklika *Christifideles Laici* (30 XII), ORpol. 9(1988) nr 12, s. 9-24; toż: *Lettera Enciclica Christifideles Laici*, IGP XI, 4, s. 1967-2175.

1989

61. *Komunia, dążenie do świętości, kompetencja* (Przemówienie do kapłanów, zakonników, zakonnic i seminarzystów, Antananarivo, Madagaskar, 30 IV), ORpol. 10(1989) nr 4, s. 19-20; toż: *Spirito di comunione, vita spirituale e solida formazione cardini di una luminosa testimonianza delle anime consacrate*, IGP XII, 1, s. 1021-1029.

62. *Occorre lavorare insieme per rendere stabile e forte il minacciato dono della pace* [Trzeba pracować wspólnie, aby uczynić stałym i silnym zagrożony dar pokoju] (Przemówienie do młodzieżowej orkiestry z Lanciano, 17 VIII), IGP XII, 2, s. 262-264.

63. *L'anelito dell'uomo verso la risurrezione* [Gorące pragnienie zmartwychwstania] (Przemówienie na zakończenie koncertu symfonicznego przygotowanego przez RAI, 11 XI), IGP XII, 2, s. 1217-1218.

1990

64. *Wobec dzieła genialnego artysty* (Przemówienie do uczestników międzynarodowego sympozjum „Michał Anioł i Kaplica Sykstyńska”, 31 III), ORpol. 11(1990) nr 2-3, s. 16; toż: *Nell'arte del Buonarroti il dramma e la rinascita spirituale di un'epoca*, IGP XIII, 1, s. 795-797.

65. *Il linguaggio universale dell'arte promuove l'unità e la pace tra i popoli* [Uniwersalny język sztuki promuje jedność i pokój wśród ludów] (Przemówienie do przedstawicieli telewizji japońskiej, 6 IV), IGP XIII, 1, s. 841-846.

66. *Tu znajduje się kamień węgielny europejskiej jedności* (Homilia podczas Mszy św., Velehrad, 22 IV), ORpol. 11(1990) nr 5, s. 24-26; toż: „*Ecco, la notte è pas-sata: il vostro pellegrinaggio verso la libertà deve tuttavia continuare*”, IGP XIII, 1, s. 976-981.

67. *Una riflessione sulla „passione dell'uomo” nel secolo XX* [Refleksja na temat „pasji człowieka” w XX wieku] (Przemówienie na zakończenie koncertu przygotowanego przez Accademia Musicale Ottorino Respighi, 26 VII), IGP XIII, 2, s. 163-164.

68. *Il messaggio musicale che portate nel mondo aiuti a sviluppare sentimenti di solidarietà* [Przesłanie muzyki, które niesiecie w świat, pomaga rozwijać uczucia solidarności] (Przemówienie do członków Associazione „Amici della Musica” di Lanciano, 16 VIII), IGP XIII, 2, 280-282.

69. „*Diventi questa manifestazione un messaggio di pace per tutti*” [Niech ta manifestacja stanie się przesłaniem pokoju dla wszystkich] (Podziękowanie za koncert symfoniczny przygotowany przez RAI, 27 X), IGP XIII, 2, s. 952-953.

1991

70. „*Wszystkie narody, chwalcie Pana*” (Przemówienie na zakończenie Tygodnia Modlitw o Jedność Chrześcijan, 25 I), ORpol. 12(1991) nr 2-3, s. 36-38; toż: *Ritrovare la completa unità tra tutti i battezzati perché l'Europa continui a vivere della sua eredità cristiana*, IGP XIV, 1, s. 191-196.

71. *Trzy wymiary piękna* (Przemówienie podczas wizyty w szpitalu pediatrycznym, Olsztyn, 6 VI), ORpol. 12(1991) nr 5, s. 55-57; toż: *Per voi e per tutti gli uomini chiedo il dono della salute e della fede*, IGP XIV, 1, s. 1517-1522.

72. *Jak być narodem zmartwychwstałym?* (Przemówienie do przedstawicieli świata kultury, Warszawa, 8 VI), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 28-30; toż: *La Polonia sente l'imperativo della risurrezione*, IGP XIV, 1, s. 1607-1614.

73. *I giovani testimoni di pace anche attraverso la musica* [Młodzi świadkowie pokoju także przez muzykę] (Przemówienie do muzyków orkiestry symfonicznej Jeunes de la Méditerranée, 7 VIII), IGP XIV, 2, s. 195-196.

74. *Kościół spogląda z wielkim szacunkiem na twórców i krzewicieli kultury* (Przemówienie do przedstawicieli świata nauki i kultury, 17 VIII), ORpol. 12(1991) nr 8-9, s. 9-11; toż: *Non privare i giovani del diritto ad una educazione comprensiva degli elementi fondamentali della fede*, IGP XIV, 2, s. 314-321.

75. *Dio si rivela alla vostra anima attraverso i valori dell'arte* [Bóg objawia się w waszej duszy poprzez wartości sztuki] (Przemówienie po koncercie Rosyjskiej Orkiestry Narodowej, 31 X), IGP XIV, 2, s. 1048-1049.

76. *L'emozione estetica e religiosa ci facilita il cammino verso l'assoluto* [Uczucia estetyczne i religijne ułatwiają drogę w stronę Absolutu] (Wykonanie *Requiem* Mozarta z okazji dwóchsetlecia jego śmierci, 5 XII), IGP XIV, 2, s. 1316-1317.

1992

77. *Dalla musica un messaggio di pace e di fratellanza mondiale* [Płynące z muzyki przesłanie pokoju i światowego braterstwa] (Przemówienie do przedstawicieli „Orfeo Català”, 16 III), IGP XV, 1, s. 612-613.

78. *La vostra musica sia sempre spunto di elevazione spirituale* [Wasza muzyka niech będzie zawsze okazją do podniesienia na duchu] (Przemówienie do chóru „Puccini”, 4 IV), IGP XV, 1, s. 1041.

79. *Tylko Chrystus zaspokaja nasze pragnienie prawdy, piękna i szczęścia* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 12 IV), ORpol. 13(1992) nr 6, s. 7; toż: *A Denver, nel Colorado, l'VIII Giornata Mondiale della Gioventù*, IGP XV, 1, s. 1097-1100.

80. *Il turismo: sviluppo armonico delle nazioni e scoperta dei doni seminati dal Creatore* [Turystyka: harmonijny rozwój narodów i odkrywanie darów rozsianych przez Stwórcę] (Przemówienie do członków Rady Wykonawczej Światowej Organizacji Turystyki, 26 XI), IGP XV, 2, s. 704-706.

1993

81. *Autentyczna wiara jest źródłem zrozumienia i harmonii* (Przemówienie podczas spotkania z delegacją muzułmanów, 10 I), ORpol. 14(1993) nr 3, s. 11; toż: *Non ci sarà vera pace finché tutti i credenti non rifiuteranno uniti le politiche basate sull'odio e sulla discriminazione*, IGP XVI, 1, s. 44-46.

82. *Zgoda i współpraca dla wspólnego dobra* (Przemówienie podczas spotkania z przywódcami różnych wspólnot religijnych, 10 II), ORpol. 14(1993) nr 4, s. 38-39; toż: „*Spero in una nuova era di dialogo costruttivo e di benevolenza*”, IGP XVI, 1, s. 408-409.

83. *Piękno przyrody mówi o Bogu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 20 VI), ORpol. 14(1993) nr 10, s. 58-59; toż: *Beata Angela, sii per ogni donna luminoso modello di femminilità evangelica*, IGP XVI, 1, s. 1609-1613.

84. *Dalla musica una testimonianza di pace per un'Europa più unita e più solidale* [Przez muzykę świadectwo pokoju dla Europy bardziej zjednoczonej i solidarnej] (Przemówienie do młodych muzyków na zakończenie koncertu przygotowanego przez Akademia Musicale Ottorino Respighi, 1 VIII), IGP XVI, 2, s. 127-128.

85. Encyklika *Veritatis splendor* o niektórych podstawowych problemach nauczania moralnego Kościoła (6 VIII), ORpol. 14(1993) nr 10, s. 4-47, p. 10, 26; toż: *Lettera Enciclica Veritatis Splendor*, IGP XVI, 2, s. 156-375.

86. *La promozione di una cultura autenticamente europea è impresa urgente e necessaria per il nostro tempo* [Promocja autentycznej europejskiej kultury pilnym i koniecznym zadaniem dla naszych czasów] (Przemówienie po koncercie, Castel Gandolfo, 26 VIII), IGP XVI, 2, s. 569-570.

87. *Nowe przymierze między Kościołem a kulturą* (Przemówienie podczas spotkania ze światem kultury i nauki, Wilno, 5 IX), ORpol. 14(1993) nr 12, s. 16-19; toż: *Tra la Chiesa e la cultura è necessaria e urgente una nuova alleanza*, IGP XVI, 2, s. 641-646.

88. *Człowiek w centrum społecznej nauki Kościoła* (Przemówienie do przedstawicieli świata nauki i kultury, Ryga, 9 IX), ORpol. 14(1993) nr 12, s. 36-38; toż: *La dottrina sociale della Chiesa indica i principi che devono orientare una società degna dell'uomo*, IGP XVI, 2, s. 712-718.

89. *W służbie uświęcania i miłości* (Przemówienie na zakończenie koncertu, 16 X), ORpol. 14(1993) nr 12, s. 47; toż: „*Pregate Dio affinché mi sia concessa la forza necessaria per consumare me stesso al servizio della Chiesa*”, IGP XVI, 2, s. 1032-1034.

90. *W jedności z cierpiącymi* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 14 XI), ORpol. 15(1994) nr 1, s. 51; toż: „*Maria ci aiuti a fare sempre della nostra vita un dono gioioso e riconoscente al Padre celeste*”, IGP XVI, 2, s. 1274-1276.

91. *Siate veri messaggeri di armonia e di pace* [Jesteście prawdziwymi posłańcami harmonii i pokoju] (Przemówienie do uczestników XXVI Kongresu Międzynarodowego Pueri Cantores, 31 XII), IGP XVI, 2, s. 1579-1582.

1994

92. *Pieśnią wielbią Boga* (Przemówienie podczas spotkania z polską grupą „Pueri Cantores”, 1 I), ORpol. 15(1994) nr 3, s. 53.

93. *Lettera per il IV centenario della morte di Giovanni Pierluigi Palestrina* [List z okazji 400-lecia śmierci Giovanniego Pierluigi Palestriny] (2 II), IGP XVII, 1, s. 243-246.

94. *List do Rodzin [...] z okazji Roku Rodziny 1994* (2 II), ORpol. 15(1994) nr 3, s. 4-35; toż: *Lettera alle famiglie Gratissimam Sane*, IGP XVII, 1, s. 254-384.

95. *Sztuka na usługach wiary* (Przemówienie do uczestników plenarnego zgromadzenia Papieskiej Rady do Spraw Środków Społecznego Przekazu, 4 III), ORpol. 15(1994) nr 5, s. 15-16; toż: *I „Media” devono essere i nostri occhi aperti sulle sofferenze e sulle aspirazioni dell'intera umanità*, IGP XVII, 1, s. 599-602.

96. *Miłość natchnieniem kultury chrześcijańskiej* (Przemówienie do uczestników plenarnego posiedzenia Papieskiej Rady do Spraw Kultury, 18 III), ORpol. 15(1994)

nr 5, s. 22-24; toż: *In un mondo bisognoso di unità e di amore, la fede apre nuovi orizzonti al genio creativo dell'uomo*, IGP XVII, 1, s. 739-744.

97. *Kaplica Sykstyńska mówi o wielkości Boga* (Przemówienie podczas odsłonięcia odrestaurowanego „Sądu Ostatecznego” Michała Anioła, 8 IV), ORpol. 15(1994) nr 5, s. 32-34; toż: *La Cappella Sistina esprime la speranza di un mondo trasfigurato*, IGP XVII, 1, s. 899-909.

98. *La ricerca di una maggiore armonia fra i popoli deve poggiare sulla comune radice spirituale e culturale* [Poszukiwanie większej harmonii między narodami musi opierać się na wspólnych korzeniach duchowych i kulturowych] (Przemówienie do członków Accademia Musicale Ottorino Respighi, 3 VII), IGP XVII, 2, s. 86-87.

1995

99. *Kino nośnikiem kultury i wartości* (Orędzie na XXIX Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 6 I), ORpol. 16(1995) nr 5, s. 4-5; toż: *Cinema, veicolo di cultura e di proposita di valori*, IGP XVIII, 1, s. 33-38.

100. Encyklika [...] *Evangelium vitae* (25 III), ORpol. 16(1995) nr 4, s. 4-50, p. 68, 70, 72; toż: *Lettera Enciclica Evangelium Vitae*, IGP XVIII, 1, s. 605-840.

101. *Chrześcijaństwo i kultura* (*Audienza dla pracowników naukowych Akademii Sztuk Pięknych z Krakowa, 1 V*), ORpol. 16(1995) nr 6, s. 60-61.

102. *Sztuka, która przemawia* (Przemówienie na zakończenie koncertu Orkiestry Filharmonii Krakowskiej, 30 VII), ORpol. 16(1995) nr 10, s. 56-57; toż: *L'incontro di due grandi tradizioni musicali*, IGP XVIII, 2, s. 1150-152.

1996

103. *Dar dla człowieka* (Przemówienie po koncercie w Auli Pawła VI, 31 X), ORpol. 18(1997) nr 1, s. 21-22; toż: *La mia gratitudine alle persone che ho incontrato sulla mia strada e mi hanno aiutato nel cammino percorso in tutti questi anni*, IGP XIX, 2, s. 623-624.

104. *Maryja w „Magnificat” wielbi wielkie dzieła Boże* (*Audienza generalna, 6 XI*), ORpol. 18(1997) nr 1, s. 43; toż: *Nel „Magnificat” Maria celebra l'opera mirabile di Dio*, IGP XIX, 2, s. 639-645.

105. *Piękno kształtem miłości* (Medytacja na placu Hiszpańskim, 8 XII), ORpol. 18(1997) nr 2, s. 11-12; toż: *„Veniamo qui per trovare la fonte dello stupore, avvinti dalla bellezza spirituale di Maria”*, IGP XIX, 2, s. 946-948.

106. *Śpiewajmy kolędy* (Spotkanie z Polakami w Auli Pawła VI, 25 XII), ORpol. 18(1997) nr 2, s. 19-20.

1997

107. *Śpiewaliśmy razem „Te Deum laudamus”* (*Audienza generalna, 18 VI*), ORpol. 18(1997) nr 7, s. 73-74; toż: *I grandi motivi della visita pastorale in Polonia*, IGP XX, 1, s. 1526-1537.

108. *Sztuka i kultura w służbie ewangelizacji* (Przesłanie do uczestników II Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Komisji ds. Kościelnych Dóbr Kultury, 25 IX), ORpol. 18(1997) nr 12, s. 4-5; toż: *I beni culturali possono aiutare l'anima nella ricerca delle cose divine e costituire pagine interessanti di catechesi e di ascesi*, IGP XX, 2, s. 390-394.

109. *Ai Promotori e agli Artisti del quinto concerto „Natale in Vaticano”* [Przemówienie do organizatorów i artystów piątego koncertu „Boże Narodzenie w Watykanie”] (18 XII), IGP XX, 2, s. 1052.

1998

110. *Urge perseguire costantemente l'armonizzazione tra le esigenze del mercato e quelle dell'etica e della giustizia sociale* [Konieczne jest nieustanne harmonizowanie wymogów rynku z wymogami etyki i sprawiedliwości społecznej] (Przemówienie do uczestników Tygodnia Studiów zorganizowanego przez Fundację „Centesimus Annus” na temat „Globalizacja i solidarność”, 9 V), IGP XXI, 1, s. 872-874.

111. *L'armonia della musica é invito a contemplare l'eterna bellezza di Dio* [Harmonia muzyki jest zaproszeniem do kontemplacji odwiecznego piękna Boga] (Przemówienie na zakończenie koncertu zorganizowanego przez Academia Musicae pro Mundo Uno di Roma, 2 VIII), IGP XXI, 2, s. 111-112.

112. Encyklika *Fides et ratio* (14 IX), ORpol. 19(1998) nr 11, s. 4-40; toż: *Lettera Enciclica Fides et Ratio*, IGP XXI, 2, s. 375-454.

113. *Dialog między kulturą, nauką i wiarą* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami świata nauki i kultury, Zagrzeb, Chorwacja, 3 X), ORpol. 19(1998) nr 12, s. 10-11; toż: *Il servizio all'uomo è il punto d'incontro tra la Chiesa ed il mondo scientifico e culturale*, IGP XXI, 2, s. 642-646.

114. *Piękno zbawi świat* (Modlitwa na placu Hiszpańskim, 8 XII), ORpol. 20(1999) nr 2, s. 28; toż: *La Tota pulchra deve salvare il mondo*, IGP XXI, 2, s. 1210-1213.

1999

115. *Zrównoważony rozwój* (Przemówienie podczas spotkania z członkami Papieskiej Akademii Nauk, 12 III), ORpol. 20(1999) nr 5-6, s. 56-57; toż: *Affinchè il pianeta sia abitabile in futuro, occorre fermare una ricerca infinita e sfrenata di beni materiali*, IGP XXII, 1, s. 511-515.

116. *List Ojca Świętego Jana Pawła II do artystów* (4 IV), ORpol. 20(1999) nr 5-6, s. 4-11, p. 5; toż: *Lettera agli artisti*, IGP XXII, 1, s. 704-722.

117. *Piękno tej ziemi woła o zachowanie jej dla przyszłych pokoleń* (Homilia podczas Liturgii Słowa, Zamość, 12 VI), ORpol. 20(1999) nr 8, s. 70-72; toż: *Come'è possibile difendere la natura se si giustificano iniziative che colpiscono il cuore della creazione, che è l'esistenza dell'uomo?*, IGP XXII, 1, s. 1318-1325.

118. *Religia powinna być źródłem dobroci, szacunku, zgody i pokoju* (Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami innych wyznań chrześcijańskich i religii, 7 XI), ORpol. 21(2000) nr 1, s. 18-19; toż: *Nel solco delle figure luminose dell'India spetta all'Asia un compito santo: servire la pace, la libertà, l'armonia*, IGP XXII, 2, s. 834-837.

2000

119. *Świątynia sztuki i kultury* (Przemówienie z okazji inauguracji nowego wejścia do Muzeów Watykańskich, 7 II), ORpol. 21(2000) nr 4, s. 39-40; toż: *La Chiesa rinnova la volontà di dialogare con l'umanità nel segno dell'arte e della cultura*, IGP XXIII, 1, s. 153-155.

120. *W blasku piękna* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 13 II), ORpol. 21(2000) nr 4, s. 26; toż: *Ecco l'annuncio consolante del Giubileo: l'amore di Dio è tutto proteso a risanare l'uomo*, IGP XXIII, 1, s. 182-184.

121. *Piękno waszym powołaniem otrzymanym od Boga* (Przemówienie z okazji Jubileuszu Artystów, 18 II), ORpol. 21(2000) nr 4, s. 28-29; toż: *La conversione del cuore è opera d'arte comune dello Spirito e della nostra libertà*, IGP XXIII, 1, s. 208-212.

122. *Piękno spotkania z Chrystusem* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 30 VII), ORpol. 21(2000) nr 10, s. 53-54; toż: *Compito della Chiesa è la cura e la responsabilità per l'uomo al quale offrire incessantemente Cristo, unico suo Redentore*, IGP XXIII, 2, s. 106-109.

123. *„L'uomo di scienza sa che la verità non può essere negoziata, oscurata o abbandonata alle libere convenzioni o agli accordi fra i gruppi di potere, le società o gli Stati”* [Człowiek nauki wie, że prawda nie może być negocjowana, ukrywana ani porzucana na rzecz dowolnych konwencji czy porozumień grup nacisku, społeczności bądź państw] (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami sesji plenarnej Papieskiej Akademii Nauk, 13 IX), IGP XXIII, 2, s. 874-878.

124. *Cała piękna i święta* (Modlitwa na placu Hiszpańskim, 8 XII), ORpol. 22(2001) nr 2, s. 56; toż: *L'affidamento al Cuore Immacolato di Maria del futuro della Chiesa e del mondo dischiuso dal Grande Giubileo del Duemila*, IGP XXIII, 2, s. 1056-1059.

125. *Nieście świata Chrystusowy pokój i radość* (Homilia na zakończenie Jubileuszu Świata Teatru, Kina, Telewizji i Muzyki, 17 XII), ORpol. 22(2001) nr 2, s. 47-48; toż: *Siate sempre modelli positivi e coerenti*, IGP XXIII, 2, s. 1166-1170.

2001

126. *„Il criterio che deve ispirare ogni composizione ed esecuzione di canti e di musica sacra è quello di una bellezza che inviti alla preghiera”* [Kryterium, które musi inspirować każdą kompozycję oraz wykonywanie śpiewu i muzyki sakralnej, jest piękno, które zaprasza do modlitwy] (Przemówienie do profesorów i studentów 19 I), IGP XXIV, 1, s. 193-196.

127. *„Durante il Grande Giubileo, il canto gregoriano, la polifonia, gli inni popolari hanno offerto un contributo magnifico all'unità dei cuori nella fede e nell'amore”* [Śpiew gregoriański, polifonia, hymny dały wspaniały wkład w jedność serc w wierze i miłości podczas Wielkiego Jubileuszu] (Przemówienie do uczestników Międzynarodowego Kongresu Muzyki Sakralnej zorganizowanego przez Papieską Radę Kultury, 27 I), IGP XXIV, 1, s. 237-241.

128. *Europa wymaga na nowo pracy misyjnej* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Komisji Episkopatów Unii Europejskiej, 30 III), ORpol. 22(2001) nr 5, s. 28-29; toż: *È necessaria in Europa una rinnovata stagione missionaria*, IGP XXIV, 1, s. 623-626.

129. *Z poezji Norwida emanuje światło* (Audiencja dla przedstawicieli Instytutu Dziedzictwa Narodowego, 1 VII), ORpol. 22(2001) nr 9, s. 54-56; toż: *Durante l'occupazione nazista e nel periodo comunista i pensieri di Norwid sostenevano la nostra speranza posta in Dio e ci aiutavano a perseverare alla Verità*, IGP XXIV, 2, s. 4-9.

2002

130. *Psalm 19 – hymn na cześć Boga Stwórcy* (Audiencja generalna, 30 I), ORpol. 23(2002) nr 6, s. 32-33; toż: *Salmo 18 A: Inno al Dio creatore*, IGP XXV, 1, s. 137-143.

131. *Psalm 65 – radość stworzeń z Opatrzności Bożej* (Audiencja generalna, 6 III), ORpol. 23(2002) nr 6, s. 36-37p. 4; toż: *Salmo 64: Gioia delle creature di Dio per la sua provvidenza*, IGP XXV, 1, s. 312-318.

132. *Wiara w Boga pomaga odkrywać prawdę, dobro i piękno* (Przemówienie do przedstawicieli wspólnot religijnych, 22 V), ORpol. 23(2002) nr 7-8, s. 15-16; toż: *Basta con la guerra in nome di Dio! Fino a quando avrò, io griderò: 'Pace, nel nome di Dio'*, IGP XXV, 1, s. 840-847.

133. *Życie piękne i czyste* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 7 VII), ORpol. 23(2002) nr 10-11, s. 50-51; toż: *La Giornata Mondiale della Gioventù a Toronto è già incominciata*, IGP XXV, 2, s. 40-41.

134. *Psalm 148 – hymn na cześć Stwórcy* (Audiencja generalna, 17 VII), ORpol. 23(2002) nr 10-11, s. 49; toż: *Salmo 148: Glorificazione di Dio Signore e Creatore*, IGP XXV, 2, s. 68-73.

135. *Kościół potrzebuje sztuki, aby głosić orędzie Ewangelii* (Przemówienie do uczestników IV Zgromadzenia Plenarnego Papieskiej Komisji ds. Kościelnych Dóbr Kultury, 19 X), ORpol. 24(2003) nr 1, s. 33-34; toż: *Si intensifichi un fecondo dialogo con gli artisti contemporanei per favorire l'incontro e l'abbraccio fra la Chiesa e l'arte*, IGP XXV, 2, s. 570-572.

136. *Piękno gór* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 10 XI), ORpol. 24(2003) nr 2, s. 47; toż: *È necessaria un'autentica svolta culturale: dallo sfruttamento indiscriminato delle risorse occorre convertirsi all'amministrazione responsabile dei beni che Dio ci offre*, IGP XXV, 2, s. 694-696.

2003

137. *Psalm 118 – świąteczny hymn dziękczynny* (Audiencja generalna, 12 II), ORpol. 24(2003) nr 5, s. 46-47; toż: *Salmo 117: Canto di gioia e di vittoria*, IGP XXVI, 1, s. 193-198.

138. *Umacniajcie porozumienie i więzi miłości* (Przemówienie do delegacji międzyreligijnej z Indonezji, 20 II), ORpol. 24(2003) nr 4, s. 35-36; toż: *„Insieme operiamo e preghiamo per la pace”*, IGPXVI, 1, s. 248-249.

139. Encyklika *Ecclesia de Eucharistia* O eucharystii w życiu kościoła (17 IV), ORpol. 24(2003) nr 5, s. 4-24, p. 47; toż: Lettera Enciclica *Ecclesia de Eucharistia*, IGP XXVI, 1, s. 468-512.

140. *La giovane martire Cecilia invita a „camminare vigilanti verso l'incontro con Cristo, allietando il pellegrinaggio terreno con la festosità del canto e della mu-*

sica” [Młoda męczennica Cecylia zaprasza, by czujnie kroczyć na spotkanie z Chrystusem, rozweselając ziemską pielgrzymkę radością pieśni i muzyki] (Słowa podziękowania na zakończenie koncertu zorganizowanego przez Associazione Italiana Santa Cecilia z okazji setnej rocznicy Motu proprio *Tra le sollecitudini* św. Piusa X, 22 XI), IGP XXVI, 2, s. 782-783.

141. „*Mosso dal vivo desiderio*” [Poruszony żywym pragnieniem] (List z okazji setnej rocznicy Motu proprio o muzyce sakralnej *Tra le sollecitudini* św. Piusa X, 22 XI), IGP XXVI, 2, s. 784-794.

142. *Il Natale occasione* “*per sperimentare la vicinanza e l’amore di Dio*” [Boże Narodzenie okazją do doświadczenia bliskości i miłości Boga] (Przemówienie do artystów biorących udział w koncercie na Boże Narodzenie w Watykanie, 12 XII), IGP XXVI, 2, s. 950.

2004

143. *Odkryć na nowo prawdę, dobro i piękno małżeństwa* (Przemówienie do członków Trybunału Roty Rzymskiej, 29 I), ORpol. 25(2004) nr 4, s. 34-36; toż: *L’istituto matrimoniale rimane una realtà personale indissolubile, vincolo di giustizia e di amore, elevato alla dignità di sacramento cristiano*, IGP XXVII, 1, s. 118-122.

144. *Boże piękno w dziełach człowieka* (Przemówienie do uczestników sesji Akademii Papieskich, 9 XI), ORpol. 26(2005) nr 2, s. 42-43; toż: *Un nuovo umanesimo cristiano capace di additare l’autentica bellezza come itinerario di dialogo e di pace tra i popoli*, IGP XXVII, 2, s. 527-529.

145. *Pieśń Kol 1, 11c-20 – Chrystus początkiem całego stworzenia i zmartwychwstania* (Audiencja generalna, 24 XI), ORpol. 26(2005) nr 3, s. 38-39; toż: *Cantico: Colossei 1, 3. 12-20: Cristo fu generato prima di ogni creatura, è il primogenito di coloro che risuscitano dai morti*, IGP XXVII, 2, s. 598-603.

146. *Maryja odbiciem piękna Chrystusa* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 8 XII), ORpol. 26(2005) nr 2, s. 25; toż: *Un faro di luce per l’umanità di ogni tempo che orienta a credere e a sperare in Dio*, IGP XXVII, 2, s. 672-673.

2005

147. *La Vergine Madre di Dio, Donna eucaristica, vi aiuti ad incontrare suo Figlio nella liturgia di questa Settimana Santa e nel sacramento della Penitenza* [Przesłanie do uczestników międzynarodowego spotkania „UNIV 2005” na temat „Wspierać kulturę: język muzyki, 19 III), IGP XXVIII, 1, s. 233-234.

BENEDYKT XVI

2005

1. *Pieśń Ap 15, 3-4 – hymn uwielbienia* (Audienca generalna, 11 V), ORpol. 26(2005) nr 7-8, s. 26-27; toż: *Cantico dell'Apocalisse 15, 3-4: Inno di adorazione e di lode*, IB I, s. 69-74.

2. „*La musica ci faccia sentire la grandezza e la bellezza di Dio*” [Muzyka pozwala odczuć wielkość i piękno Boga] (Przemówienie na zakończenie koncertu ku czci Papieża w Auli Pawła VI, 20 X), IB I, s. 692-693.

3. „*Continue ad essere messaggeri del bello, della fede e di Dio in questo mondo. Così anticipate in qualche modo l'eternità*” [Nie przestawajcie być posłańcami piękna, wiary i Boga w tym świecie. Tak w pewien sposób antycypujecie wieczność] (Podziękowanie na zakończenie koncertu „Regensburger Domspatzen” w Kaplicy Sykstyńskiej, 22 X), IB I, s. 694-695.

4. „*Nel canto noi possiamo sentire la presenza della liturgia celeste, un po' della bellezza nella quale il Signore ci vuole comunicare la sua gioia*” [W śpiewie możemy odczuć obecność liturgii niebiańskiej, zadatek piękna, w którym Pan pragnie przekazywać nam swoją radość] (Przemówienie do śpiewaków Papieskiej Kapeli Muzycznej „Sykstyna”, 20 XII), IB I, s. 1012-1013.

5. Encyklika *Deus caritas est* (25 XII), ORpol. 27(2006) nr 3, s. 4-21; toż: Lettera Enciclica *Deus Caritas Est*, IB I, s. 1050-1125.

2006

6. „*La vocazione di Roma ad essere faro di civiltà e di spiritualità per il mondo intero*” [Powołaniem Rzymu jest niesienie światła cywilizacji i duchowości całemu światu] (Koncert zorganizowany przez władze miasta Rzymu w dzień „Urodzin Rzymu” i w pierwszą rocznicę rozpoczęcia pontyfikatu, 21 IV), IB II, 1, s. 479-481.

7. *Muzyka może nas prowadzić do modlitwy* (Przemówienie na zakończenie koncertu Kwartetu Filharmoników Berlińskich, 18 XI), ORpol 28(2007) nr 3, s. 21; toż: „*La storia del mondo è una meravigliosa sinfonia che Dio ha composto e la cui esecuzione Egli stesso dirige*”, IB II, 2, s. 641-643.

8. *Il linguaggio della storia dell'arte e della musica accompagna la nostra lode al Re dell'Universo* [Język historii sztuki i muzyki towarzyszy naszemu wychwalaniu Króla Wszechświata] (List do kardynała Andrea Cordero Lanza di Montezemolo, archiprezbitera Bazyliki św. Pawła za Murami, 25 XI), IB II, 2, s. 683-684.

2007

9. Posynodalna adhortacja apostolska *Sacramentum caritatis* (22 II), ORpol. 28(2007) nr 4, s. 4-42, p. 33, 35, 40, 42, 53, 63; toż: *Sacramentum Caritatis*, IB III, 1, s. 292-451.

10. *Muzyka zawsze była dla mnie pokrzepieniem i radością* (Przemówienie na zakończenie koncertu w Auli Pawła VI, 16 IV), ORpol. 28(2007) nr 6, s. 26; toż: „*La*

musica: una compagna di viaggio che mi ha sempre offerto conforto e gioia", IB III, 1, s. 680-681.

11. *Cantare in coro è un'educazione alla vita e alla pace* [Śpiewanie w chórze jest wychowaniem do życia i do pokoju] (Słowa podziękowania na zakończenie koncertu chórów z terenów górskich zorganizowanego przez diecezję Belluno-Fetere w Castello di Mirabello, 20 VII), IB III, 2, s. 48-49.

12. „*Le vostre esecuzioni possano anche in futuro essere per molti una rivelazione!*” [Wasze wykonania także w przyszłości mogą dla wielu być objawieniem!] (Do uczestników koncertu zorganizowanego z okazji tysiąclecia Archidiecezji Bamberg, 4 IX), IB III, 2, s. 208-209.

13. „*Offrire il proprio contributo per un 'aggiornamento', adatto ai nostri tempi, delle preziose tradizioni di cui è ricca la musica sacra*” [Ofiarować własny wkład w „uwspółcześnienie” cennej tradycji, w którą obfituje muzyka sakralna] (Wizyta w Papieskim Instytucie Muzyki Sakralnej, 13 X), IB III, 2, s. 450-452.

14. *Muzyka, którą zrodziła cisza* (Przemówienie po koncercie, 27 X), ORpol. 28(2007) nr 12, s. 21-22; toż: *La vera gioia è radicata nella libertà che solo Dio può donare*, IB III, 2, s. 512-514.

2008

15. *L'Italia è messaggera universale dei valori dell'arte* [Włochy są posłane, aby upowszechniać wartości artystyczne] (Podziękowanie za koncert ofiarowany przez Prezydenta Włoch Giorgia Napolitano w trzecią rocznicę rozpoczęcia pontyfikatu, 24 IV), IB IV, 1, s. 680-682.

16. „*Magnificat*” *jest najgłębszą interpretacją dziejów* (Przemówienie podczas nabożeństwa na zakończenie miesiąca maryjnego, 31 V), ORpol. 29(2008) nr 7-8, s. 16-17; toż: *Il Magnificat è la più vera interpretazione della storia*, IB IV, 1, s. 931-933.

17. *Życie jest poszukiwaniem prawdy, dobra i piękna* (Przemówienie na powitanie młodzieży na nabrzeżu Barangaroo, 17 VII), ORpol. 29(2008) nr 9, s. 13-16; toż: *La speranza del Vangelo in un mondo avido e diviso*, IB IV, 2, s. 44-52.

18. *Un felice accostamento tra poesia e musica* [Szczęśliwe połączenie poezji i muzyki] (Podziękowanie na zakończenie koncertu, Castel Gandolfo, 24 VIII), IB IV, 2, s. 191-193.

19. *Mistycyzm muzyki Brucknera* (Przemówienie po koncercie orkiestry Wiener Philharmoniker, Bazylika św. Pawła za Murami, 13 X), ORpol. 29(2008) nr 12, s. 45-46; toż: *La Chiesa nasce dall'unità dei diversi carismi*, IB IV, 2, s. 486-487.

20. *Prawdziwe piękno jest drogą chrześcijańskiego humanizmu* (Przesłanie z okazji XIII Sesji Publicznej Akademii Papieskich, 24 XI), ORpol. 30(2009) nr 2, s. 22-23; toż: *La vera bellezza è la strada dell'umanesimo cristiano*, IB IV, 2, s. 708-711.

2009

21. *Muzyka sakralna pozwala nam otrzeć się o majestat i piękno Boga* (Przemówienie po koncercie z okazji 85. urodzin ks. Georga Ratzingera, 17 I), ORpol. 30(2009) nr 3, s. 11-12; toż: *La musica sacra aiuta a sfiorare la bellezza di Dio*, IB V, 1, s. 82-85.

22. *Życie ma wielką wartość, nawet kiedy jego piękno przysłania tajemnica cierpienia* (Orędzie na XVII Światowy Dzień Chorego, 2 II), ORpol. 30(2009) nr 3, s. 7-8; toż: „*La vita umana è bella anche se avvolta dal mistero della sofferenza*”, IB V, 1, s. 184-187.

23. *Świętość jaśnieje w Kościele szczególnym pięknem* (Homilia podczas Mszy św. kanonizacyjnej, 26 IV), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 57-58; toż: *Nel Vangelo le basi per una società giusta e solidale*, IB V, 1, s. 664-669.

24. *Św. Bonawentura był poszukiwaczem Boga i piewcą stworzenia* (Przemówienie podczas spotkania z mieszkańcami Bagnoregio, 6 IX), ORpol. 30(2009) nr 11-12, s. 30-31; toż: *Cercatore di Dio e cantore del creato*, IB V, 2, s. 181-185.

2010

25. *Twórzcie piękno, ale przede wszystkim niech w waszym życiu będzie miejsce dla piękna* (Przemówienie do przedstawicieli świata kultury, Lizbona, 12 V), ORpol. 31(2010) nr 7, s. 12-13; toż: *È l'ora di indicare nuovi mondi al mondo*, IB VI, 1, s. 678-681.

26. *Wschód i Zachód, tradycja i nowoczesność spotykają się w muzyce* (Przemówienie po koncercie zorganizowanym z inicjatywy Patriarchy Moskwy i Wszechrusi Cyryla, 20 V), ORpol. 31(2010) nr 7, s. 41-43; toż: *L'Europa a pieni polmoni*, IB VI, 1, s. 746-749.

27. *Życie świętych stało się pieśnią chwały Bożej* (Homilia podczas Mszy św. kanonizacyjnej, 17 X), ORpol. 31(2010) nr 11, s. 10-12; toż: *Una festa della santità*, IB VI, 2, s. 622-626.

28. *Kościół ma być wizerunkiem Bożego piękna* (Homilia podczas Mszy św., 7 XI), ORpol. 32(2011) nr 1, s. 34-36; toż: *Misure economiche e sociali a sostegno della donna, della famiglia, della vita*, IB VI, 2, s. 794-799.

29. *Świątynia hymnem ku czci Boga, wyrzeźbionym w kamieniu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 7 XI), ORpol. 32(2011) nr 1, s. 36-37; toż: *I poveri devono sempre trovare accoglienza nella Chiesa*, IB VI, 2, s. 800-801.

30. *Niech praca uczonych i artystów odzwierciedla wielkość oraz piękno naszej chrześcijańskiej nadziei* (Przesłanie z okazji XV sesji publicznej Akademii Papieskich, 15 XII), ORpol. 32(2011) nr 2, s. 33-34; toż: *Sulla „via pulchritudinis”*, IB VI, 2, s. 1010-1013.

2011

31. *Odkrywajmy piękno życia chrześcijańskiego* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 9 I), ORpol. 32(2011) nr 3, s. 41-42; toż: *Chi è Gesù?*, VII, 1, s. 33-37.

32. *Muzyka, która zrodziła się z wiary w Boga* (Przemówienie po koncercie, 5 V), ORpol. 32(2011) nr 7, s. 21-22; toż: *La vicinanza del popolo italiano al Vescovo di Roma*, IB VII, 1, s. 575-577.

33. *Zafascynowani pięknem miłości Chrystusa, bądźcie zawsze Jego wiernymi uczniami* (Czuwanie modlitewne z młodzieżą na lotnisku Cuatro Vientos, 20 VIII), ORpol. 32(2011) nr 10-11, s. 20-23.

34. *Świętość nie zna granic i przemienia świat* (Homilia podczas Mszy św., 24 IX), ORpol. 32(2011) nr 12, s. 26-28.

35. *Miłość jest silniejsza od nienawiści i zła (Psalm 110)* (Audycja generalna, 16 XI), ORpol. 33(2012) nr 1, s. 45-48.

2012

36. *„O bracia, nie w te tony...!”* (Przemówienie po koncercie w teatrze La Scala, 1 VI), ORpol. 33(2012) nr 7-8, s. 12-13; toż: *In cerca del Dio vicino*, IB VIII, 1, s. 669-671.

37. *Symfonia pokoju między narodami* (Przemówienie po koncercie West-Eastern Divan Orchestra, 11 VII), ORpol. 33(2012) nr 9-10, s. 25-26; toż: *Sinfonia di pace*, IB VIII, 2, s. 16-17.

38. *Gdy sztuka pomaga potrzebującym* (Przemówienie po koncercie, 11 VIII), ORpol. 33(2012) nr 9-10, s. 30-31; toż: *Quando l'arte diventa sostegno ai bisognosi*, IB VIII, 2, s. 78-79.

39. *Świętość wprowadza odwieczne „dziś” Boga w „dziś” człowieka naszej epoki* (Przemówienie Ojca Świętego do biskupów, którzy uczestniczyli w Soborze Watykańskim II, 12 X), ORpol. 33(2012) nr 11, s. 11-12; toż: *Con i nostri contemporanei*, IB VIII, 2, s. 421-422.

40. *Droga piękna kieruje umysł i serce ku Bogu* (Przemówienie po projekcji filmu „Sztuka i wiara – Via Pulchritudinis”, 25 X), ORpol. 33(2012) nr 12, s. 27-28; toż: *Quel linguaggio universale capace di elevare fino a Dio*, IB VIII, 2, s. 496-498.

41. *Świadkowie piękna wiary* (Przesłanie do uczestników XVII sesji publicznej Akademii Papieskich, 21 XI), ORpol. 34(2013) nr 1, s. 30-32; toż: *L'artista, come la Chiesa, testimone della bellezza della fede*, IB VIII, 2, s. 628-632.

FRANCISZEK

2013

1. *Spójność między słowem a życiem* (Homilia podczas Mszy św. w bazylice św. Pawła za Murami, 14 IV), ORpol. 34(2013) nr 6, s. 18-19; toż: *La fede nasce dall'ascolto* IF, 1, s. 100-103.

2. *„Magnificat” kantykiem nadziei pokornych* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, 15 VIII), ORpol. 34(2013) nr 10, s. 44-45; toż: *Lotta, Risurrezione, speranza*, IF I, 2, s. 175-177.

3. *Boża orkiestra* (Audycja generalna, 9 X), ORpol. 34(2013) nr 12, s. 34-35; toż: *La Chiesa è la casa dell'armonia*, IF I, 2, s. 348-354.

4. *Świętość nie jest przywilejem nielicznych* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 1 XI), ORpol. 35(2014) nr 1, s. 50-51; toż: *Alla recita dell'Angelus*, IF I, 2, s. 466-468.

2014

5. *Potrzebujemy prawdy, dobroci i piękna* (Przemówienie podczas spotkania z członkami stowarzyszenia „Corallo”, 22 III), ORpol. 35(2014) nr 3-4, s. 35-36; toż: *Fuggere dalla tentazione di clericalizzare i laici, nella Chiesa ognuno è importante*, IF II, 1, s. 306-308.

6. *Trzeba odbudowywać porozumienie wychowawcze* (Przemówienie do uczestników światowego spotkania „Scholas occurrentes”, 4 IX), ORpol. 35(2014) nr 10, s. 23-24.

7. *Pracujmy wszyscy dla jedności Kościoła* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 24 X), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 268-270.

8. *Małe kroki do świętości* (Audienca generalna, 19 XI), ORpol. 35(2014) nr 12, s. 47-48; toż: *Ci si fa Santi dovunque nelle cose di ogni giorno*, IF II, 2, s. 554-561.

9. *Bogactwo, różnorodność i odmienność nigdy nie powinny być przyczyną konfliktów* (Homilia podczas Mszy św. w Stambule, 29 XI), ORpol. 35(2014) nr 12, s. 25-26; toż: *Lo Spirito supera le diversioni e fa l'umanità*, IF II, 2, s. 684-686.

2015

10. *Kobiety ucieleśniają czule oblicze Boga* (Przemówienie do uczestników zgromadzenia plenarnego Papieskiej Rady Kultury, 7 II), ORpol. 36(2015) nr 3-4, s. 21-22.

11. *Kobieta jest arcydziełem stworzenia* (Audienca generalna, 22 IV), ORpol. 36(2015) nr 5, s. 46-47.

12. *W Kościele dyskutuje się o jedności, a nie o zysku* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 8 V), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 462-464.

13. *Niech chrześcijanie stanowią jedno* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 21 V), w: Franciszek, *Bóg szuka nas na marginesie. Słowa z Domu świętej Marty*, Znak, Kraków 2017, s. 474-475.

14. Encyklika [...] *Laudato si. W trosce o wspólny dom* (Rzym, 24 V), p. 84.

15. *W hymnie „Te Deum” przemierzamy na nowo historie zbawienia* (Przemówienie podczas Nieszporów na zakończenie 2015 r., 31 XII), ORpol. 37(2016) nr 1, s. 17-18.

2016

16. *Życie chrześcijańskie trzeba codziennie cierpliwie tkać jak piękny dywan* (Homilia podczas Mszy św. w ośrodku salezjańskim w Baku, 2 X), ORpol. 37(2016) nr 10, s. 23-25.

17. *Piękno chrześcijańskiej rodziny* (Przemówienie do członków Papieskiego Instytutu Studiów nad Małżeństwem i Rodziną, 27 X), ORpol. 37(2016) nr 11, s. 33-35.

18. *Święci odkryli tajemnicę prawdziwego szczęścia* (Homilia podczas Mszy św., Malmö, 1 XI), ORpol. 37(2016) nr 11, s. 13-14.

2017

19. *Święte pragnienie Boga* (Homilia podczas Mszy św. w uroczystość Objawienia Pańskiego, 6 I), ORpol. 38(2017) nr 1, s. 16-18.

20. *Ojcowie, matki lub bracia żyjący nadzieją, a nie profesjonalistami „sacrum”* (Homilia podczas Mszy św. w święto Ofiarowania Pańskiego, 2 II), ORpol. 38(2017) nr 2, s. 17-18.

21. *O jedność w różnorodności* (Homilia w uroczystość Zesłania Ducha Świętego, 4 VI), ORpol. 38(2017) nr 6-7, s. 23-24.

22. *Upiękzone dusze* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 20 X), ORpol. 38(2017) nr 12, s. 28-29.

23. *Różnorodność w harmonii* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 9 XI), ORpol. 38(2017) nr 12, s. 39-41.

24. *Kiedy mówimy jednym głosem, przekazujemy słowo nadziei* (Przemówienie podczas spotkania z Najwyższą Radą Mnichów Buddyjskich „Sangha” w Rangunie, 29 XI), ORpol. 39(2018) nr 1, s. 25-26.

25. *Poszanowanie słusznej różnorodności* (Przemówienie podczas spotkania w Dhace z przedstawicielami władz Bangladeszu, 30 XI), ORpol. 39(2018) nr 1, s. 26-28.

2018

26. *Sprzeciwiamy się logice wyższości kulturowej* (Homilia podczas Mszy św., Chile, 17 I), ORpol. 39(2018) nr 2, s. 16-17.

27. Adhortacja apostolska *Gaudete et exsultate* o powołaniu do świętości w świecie współczesnym (18 III 2018 r.).

28. *Jeśli nie będzie rozbrzmiewała muzyka Ewangelii* (Przemówienie podczas spotkania ekumenicznego w luteranńskiej katedrze, Ryga, 24 IX), ORpol. 39(2018) nr 10, s. 28-30.

29. *Piękno rodziny w planie Boga* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 7 X), ORpol. 39(2018) nr 11, s. 23-24.

30. *Spotkanie dwóch matek jest hymnem radosnego uniesienia w Panu* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 23 XII), ORpol. 40(2019) nr 1, s. 54-55.

2019

31. Posynodalna adhortacja apostolska *Christus vivit* do młodych i całego Ludu Bożego (25 III).

2020

32. *Łagodność łączy, gniew dzieli* (Audiencej generalna, 19 II), ORpol. 41(2020) nr 4, s. 13-14.

33. *Ludzkość na wzburzonym morzu* (Modlitwa na placu św. Piotra, 27 III), ORpol. 41(2020) nr 4, s. 4-6.

34. *Duch Święty nauczycielem harmonii* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 21 IV), ORpol. 41(2020) nr 6, s. 27-28.

35. *Duch Święty tworzy harmonię Kościoła, zły duch ja niszczy* (Homilia podczas Mszy św. w Domu św. Marty, 9 V), ORpol. 41(2020) nr 7-8, s. 30-31.

36. *Życie w harmonii ze światem stworzonym* (Przemówienie do grupy świeckich z Francji, zaangażowanych w kwestię nawrócenia ekologicznego, 3 IX), ORpol. 41(2020) nr 10, s. 12-14.

37. Encyklika *Fratelli tutti* [...] O braterstwie i przyjaźni społecznej (Asyż, 3 X, p. 4, 100, 147, 231, 271).

2021

38. *Muzyka pomaga w budowaniu braterstwa* (Przesłanie wideo do uczestników IV Międzynarodowego Kongresu o Muzyce, 4 II), ORpol. 42(2021) nr 2, s. 17-18.

39. *Duch tworzy jedność i powszechność Kościoła* (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 23 V), ORpol. 42(2021) nr 6, s. 37-39.

40. *Od konfliktu do jedności* (Przemówienie do uczestników sesji ROACO, 24 VI), ORpol. 42(2021) nr 6, s. 5-6.

2022

41. „*Siostrzane Kościoły, bratnie narody*” (Przemówienie do delegacji Ekumenicznego Patriarchatu Konstantynopola, 30 VI), ORpol. 43(2022) nr 7-8, s. 28-29.

2023

42. *Poszukiwanie równowagi między sprawiedliwością a miłosierdziem* (Przemówienie na rozpoczęcie roku sądowego Trybunału Państwa Watykańskiego, 25 II), ORpol. 44(2023) nr 4, s. 14-16.

43. *Prorocy namaszczeni i apostołowie harmonii* (Homilia podczas Mszy krzyżma świętego, 6 IV), ORpol. 44(2023) nr 5, s. 9-12.

44. *Piękno życia jest owocem harmonii* (Spotkanie ekumeniczne i międzyreligijne, 3 IX), ORpol. 44(2023) nr 8-9, s. 26-29.

45. *Bądźcie Kościołem symfonicznym i synodalnym* (Homilia podczas Zwyczajnego Konsystorza publicznego, 30 IX), ORpol. 44(2023) nr 10, s. 10-11.

2024

46. *Dialog musi być duszą działania wspólnoty międzynarodowej* (Przemówienie do członków korpusu dyplomatycznego akredytowanego przy Stolicy Apostolskiej, 8 I), ORpol. 45(2024) nr 1, s. 22-29.